Jitihada za kukandamiza haki za wanawake Lazima zikomeshwe

Kauli ya Pamoja ya Ufeministi

Mtindo wa kuhuzunisha unaibuka na uthabiti wa ukaidi katika mijadala inayoendelea kwa sasa katika mashirika kadhaa ya kimataifa - shambulio jipya kwa masuala ya wanawake. Wakisherehekewa kama walezi wa familia, wataalamu wa afya waliojitolea, au kina mama walezi waliopewa wito wa kutimiza kazi yao ya uzazi, wanawake hujikuta wakizidi kuzuiliwa ndani ya simulizi za kupotosha za dhana potofu za kiafya ambazo husisitiza majukumu waliyopewa kama watu walio hatarini. Lakini uhalisi wa wanawake ni tofauti: wao huwa, badala yake, ni wenye kuishi kwa udhaifu.

Unafiki wanaopokea unakinzana vikali na hatua za kubana matumizi yanayopunguza ahadi za kifedha za umma, na wajibu kwa kazi zao muhimu na kazi nyingine za kijamii za uzazi, na hivyo kuzidisha utumizi potofu wa wanawake na wasichana wanaotoa huduma na kufanya kazi kwa wingi bila malipo [1]. Tofauti hii sio tu inadhoofisha jitihada za kujitawala za wanawake na ushiriki wa kijamii na kisiasa. Pia inafichua urithi uliopo wa ukosefu wa haki wa kina wa kimuundo unaohitaji uangalizi wetu wa haraka, uchanganuzi, na hatua za kila siku

Kufuatia janga hili na miaka ya kurekebisha vita vya ulimwengu, haki ya wanawake ya kuonyesha wakala wa kisiasa juu ya miili yao bado inakabiliwa kwa kikatili, kwa njia kadhaa. Makosa halisi juu ya haki na ustawi wa wanawake yanaendelea - na yanastawi - ulimwenguni. Nchini Afghanistan wanawake wanatengwa kutokana jamii, huku nchini Iran ujasiri wa wanawake umesababisha ukandamizaji wa kikatili na kufuatiwa na mfumo dume wa kidini. Wakati huo huo, nchini Marekani, mageuzi ya kisheria yanaondoa haki ya utoaji mimba, na kwa ujumla zaidi kupunguza uafikiaji wa huduma ya afya na haki ya ngono na uzazi [2]. Kule Ulaya, sheria inayojadiliwa inahatarisha kuhalalisha ubakaji na kufutilia mbali Mkataba wa Istanbul. Huko Ukanda wa Gaza na Ukingo wa Magharibi, taasisi za shirika la Umoja wa Mataifa (UN) na Wanachama wa mataifa bado zimesalia kudhoofika kutokana na mzozo ambao hadi sasa umeua zaidi ya watu 35,000 (Mei 12, 2024 [3]) - huku wanawake na watoto wakiwakilisha majeruhi wengi. Hadithi sawa, adhabu sawa, kama katika migogoro yote ya silaha.

Vita ni kweli mfano halisi wa mfumo dume. Uchokozi huhalalisha ukandamizaji, na unyanyasaji huwa chombo cha upendeleo cha "kusuluhisha" migogoro [4]. Mienendo hii ya kuzingatia hufanya miili ya wanawake kuwa uwanja wa vita kamili wa vita vya miundo.

Hata katika Shirika la Afya Ulimwenguni - ambapo maafisa walipatikana na hatia ya unyanyasaji wa kijinsia dhidi ya wanawake na wasichana katika Jamhuri ya Kidemokrasia ya Kongo wakati wa janga la Covid-19 na walionusurika walilipwa dola 250 kila mmoja [5] - miito ya hivi karibuni ya mageuzi ya mwitikio wa kijinsia na ulinzi wa haki za wanawake inapingwa tena [6]. Licha ya kuwepo kwa mashirika mengi ya udhibiti wa kimataifa na mifumo ya kikanda ambayo inatambua na kuthibitisha yote mawili [7], haki za kimsingi za ngono na uzazi zinaendelea kukabiliwa na changamoto za moja kwa moja.

Je, jambo hili linahesabiwa haki vipi? Ndani ya shirika la WHO, baadhi wanahoji kuwa haki za afya ya ngono na uzazi ni masuala ya "kisiasa" ambayo yanapaswa kushughulikiwa na serikali za kitaifa, kwani yanaenda zaidi ya mamlaka ya "kiufundi" ya WHO. Asili ya afya ni ya kisiasa - ukweli ambao Katiba ya WHO inaukubali waziwazi inapothibitisha kuwa vipengele vya kimuundo vya kisiasa, kama vile maendeleo yasiyo na usawa na ubaguzi, ni vikwazo vya kupata haki ya afya. Katiba ya WHO pia inatambua amani, ushirikiano wa kimataifa na wajibu wa serikali kwa ajili ya ustawi wa watu wao kama muhimu kwa afya. Muunganisho huu unazua swali la msingi: inakuwaje umuhimu wa kisiasa wa WHO unasababisha dhiki tunapozungumza juu ya kukuza na kulinda haki za wanawake, wakati kiwango sawa cha usumbufu hakitambuliwi katika masuala mengine nyeti ya kisiasa? Kuhimiza nchi kudumisha matumizi ya afya ndani ya "bahasha zao za fedha" au kusisitiza juu ya utakatifu wa haki miliki, hata kama sera hizi zinazuia uafiki wa dawa na mbegu muhimu, hakuamshi hisia sawa zinazohusika.

Kutengwa pembeni na kutiisha vikundi vya kijamii kwa utaratibu ni ishara isiyokubalika ya mamlaka ambayo inaendelea kuwekwa. Kwa wanawake na jamii zingine zilizotengwa zinazokabili kila aina ya dhuluma, nguvu hii iliyoimarishwa inatambulika na kuingizwa kwa dhabiti - na inayojulikana kama mfumo dume.

Mifano ya mfumo dume, ambayo imejikita sana katika dini na urithi wa miundo ya kitaasisi, ni rahisi kutumia na kutumika kwa wingi, hadi kukubalika na kuwekwa ndani kupitia historia na ushahidi uliopo wa ukoloni, ubeberu, na upopulisti. Kiini cha maonyesho haya yote ni ukandamizaji wa sauti, wakala, na uhuru wa mwili.

Jinsi wanawake na walio wachache wanaendelea kutendewa leo katika mfumo wa kimataifa ni ishara ya mantiki isiyo na mwisho ya mfumo dume. Hii inafichwa na matamshi yasiyoshawishi pamoja na uingiliaji kati mdogo ambao unalenga kuinua msingi bora zaidi. Walakini, mara nyingi zaidi, mipango kama hii huishia kuthibitisha hali iliyopo ya majukumu ya kijamii yaliyozoeleka.

Jinsi wanawake na watu wengine walio wachache wanaendelea kutendewa leo katika mfumo wa kimataifa inaonyesha tu mantiki isiyo na mwisho ya mfumo dume. Hii inafichwa na matamshi yasiyoshawishi pamoja na uingiliaji kati mdogo ambao unalenga kuinua msingi bora zaidi. Walakini, mara nyingi zaidi, mipango kama hii huishia kuthibitisha hali ya majukumu ya kijamii yaliyozoeleka. Hazishughulikii mizizi ya unyanyasaji wa moja kwa moja uliopo katika mfumo ambapo Nchi Wanachama zinasema kwa niaba ya wanawake wao - kana kwamba wanawake ni mali!

Katika ulimwengu, wanawake wanawakilisha wengi. Taasisi za kisiasa katika kila ngazi zina wajibu wa kisheria kutambua na kuheshimu ukweli huu, badala ya kuudhoofisha kidogo kidogo. Ni muhimu kwa wanawake wote kukusanyika pamoja na kuimarisha mapambano yao ya pamoja ili kuzitaka serikali na taasisi za kimataifa kuondokana na kusambaratisha utaratibu huu usio endelevu wa mambo. Ni muhimu kwa wanawake wote kwa pamoja kuimarisha mapambano yao ili kuhimiza serikali na taasisi za kimataifa kuvunja na kusambaratisha utaratibu huu usio endelevu wa mambo.

---

[1] Dana Abed and Fatimah Kelleher (2022). *The Assault of Austerity: How Prevailing Economic Policy Choices are a Form of Gender-Based Violence*. https://policy-practice.oxfam.org/resources/the-assault-of-austerity-how-prevailing-economic-policy-choices-are-a-form-of-g-621448/ [Kufikiwa Mei 13, 2024].
[2] Rachel Easter, Amy Friedrich-Karnik and Megan L. Kavanaugh, (2024), *Any Restrictions on Reproductive Health Care Harm Reproductive Autonomy: Evidence from Four States*. https://www.guttmacher.org/report/any-restrictions-reproductive-health-care-harm-reproductive-autonomy-evidence-four-states [Kufikiwa Mei 13, 2024].
[3] https://www.aljazeera.com/news/2024/5/12/un-chief-urges-immediate-ceasefire-in-gaza-as-35000-palestinians-killed [Kufikiwa Mei 13, 2024].
[4] Centre for Feminist Foreign Policy (2024) *Strongmen and Violence: Interlinkages of anti-feminism and anti-democratic developments*. Centre for Feminist Foreign Policy, Berlin. https://centreforfeministforeignpolicy.org/wordpress/wp-content/uploads/2024/02/CFFP-strongmen-and-violence.pdf [Kufikiwa Mei 13, 2024].
[5] https://www.voanews.com/a/internal-documents-show-the-world-health-organization-paid-sexual-abuse-victims-in-congo-250-each/7354013.html [Kufikiwa Mei 13, 2024].
[6] Kerry Cullinan (2024) *Row over Reproductive Rights Group at WHO Executive Board 'Undermines' Secretariat and 'Science-Based' Approach.* https://healthpolicy-watch.news/row-over-reproductive-rights-group-at-who-board-undermines-science-based-approach/ [Kufikiwa Mei 13, 2024].
[7] Vile vile: Mkataba wa Kutokomeza Aina Zote za Ubaguzi Dhidi ya Wanawake (CEDAW), mkataba wa kimataifa uliopitishwa mwaka 1979 na Baraza Kuu la Umoja wa Mataifa; Azimio la Beijing na Jukwaa la Utekelezaji (BpfA) lilikubaliwa wakati wa Kongamano la nne la Dunia kuhusu wanawake mwaka 1995; The Itifaki ya Maputo Inakuza Haki za Wanawake wa Afrika, iliyopitishwa na Umoja wa Afrika mwaka 2003 na kupitishwa mwaka 2005.

Credits:
We deeply appreciate Emily Karanja, Arthur Muliro and Crispaus Onkoba, for this thoughtful translation. We're truly grateful for your generosity and the genuine dedication you've shown in supporting this cause.